

СТІЙКІСТЬ СОРТІВ

черешні проти вишневої попелиці (*Myzus cerasi* F.)

Наведено результати оцінки стійкості проти вишневої попелиці чотирьох сортів черешні, занесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, та трьох перспективних сортів.

насадження, сорти черешні, вишнева попелиця

Природно-кліматичні умови Південного Степу України надзвичайно сприятливі для вирощування черешні, але одержання високих урожаїв лімітує поширення багатьох шкідників і хвороб. Однією з найбільш небезпечних шкідників цієї культури є вишнева попелиця. Відносна чисельність її впродовж досліджуваних років в середньому становила 10,1% [1-3].

В останні роки в насадженнях черешні спостерігається масове розмноження вишневої попелиці, що призводить до деформування листків, припинення росту пагонів, погіршення якості врожаю, а також до зараження рослин комплексом інфекційних хвороб.

У доступній нам літературі описані розробки й засоби обмеження чисельності вишневої попелиці [4, 5-7]. Відомостей з вивчення стійкості сортів черешні селекції інституту проти заселення як сисними шкідниками, так й окремо вишневою попелицею у літературі не знайдено. Тому оцінювання сортів черешні на стійкість їх проти заселення особинами фітофага має практичне значення для створення високопродуктивних інтенсивних насаджень.

Методика досліджень. Дослідження ступеня заселення вишневою попелицею проведені в 2006–2010 рр. у насадженнях черешні Державного підприємства «Дослідне господарство «Мелітопольське» (ДП ДГ) Інституту зрошуваного садівництва ім. М.Ф. Сидоренка НААН. Рік садіння — 1997, схема садіння — 7×7 м, без зрошення. Грунт — чорнозем південний важкосуглинковий. Схема досліду включала сорти черешні, занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні — Талісман, Казка, Анонс, Оріон

Л.В. РОЗОВА,

кандидат сільськогосподарських наук
Інститут зрошуваного садівництва
імені М.Ф. Сидоренка НААН

та перспективні — Первенець, Удача, Славяночка.

Варіанти досліду:

- перший — прийнята система захисту черешні у ДП ДГ «Мелітопольське»;
- другий — без обприскування.

На кожному модельному дереві, починаючи із фенофази «зелений конус» і до формування врожаю (ріст плодів), на 2–3-річних пагонах (по два пагони з чотирьох боків крони) оглядали листки, заселені попелицею, та оцінювали ступінь заселеності за трибальною шкалою: 1 бал — поодинокі невеликі колонії; 2 бали — окремі листки та верхівки пагонів вкриті колоніями шкідників; 3 бали — більше половини листків і пагонів вкриті колоніями комах. Обліки проведено за методами [8, 9].

Результати досліджень. У ранньовесняний період досліджуваних років в насадженнях колоній фітофага не спостерігалось, тоді як у другий — третій декадах травня чисельність шкідника різко зростала. Встановлено, що у 2007, 2010 рр.

у насадженнях із прийнятою системою захисту заселення рослин вишневою попелицею не відмічено взагалі. Слід зазначити, що у 2007 р. в обох варіантах досліду заселення пагонів вишневою попелицею виявлено тільки на сорті Анонс (0,3 бала). У 2006 р. на перспективному сорті Славяночка, а в 2008 році на сорті Казка також колоній фітофага не спостерігалось. Але 2006 року на сорті Казка цей показник становив 1 бал, у 2009 — на обох сортах пошкодження шкідником було на рівні 2 бала. Заселення пагонів решти сортів черешні особинами вишневої попелиці знаходилося в межах 0,2–2,1 бала (рис.).

У насадженнях без обприскування інсектицидами ступінь заселення колоніями попелиці був вищим (особливо у 2008–2009 рр.) на сортах Талісман, Анонс та Славяночка (2,0–3,0 бала). У 2006 році цей показник на сортах Талісман, Казка, Анонс, Оріон становив 0,3–1,1 бала, на перспективних сортах Первенець, Удача та Славяночка — 0,3–0,7 бала. Незначне заселення рослин фітофагом у 2010 р. відмічено на сортах Оріон, Удача, Первенець (0,3–0,7 бала). Сорти Казка та Анонс були пошкоджені шкідником на рівні 1,3 бала, а Талісман та Славяночка взагалі не заселені вишневою попелицею.

Таким чином, у досліді з вив-

чення сортів черешні, занесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, та перспективних сортів черешні на фоні заходів захисту спостерігалось слабке (у середньому за роки досліджень — до 1,1 бала) заселення рослин колоніями вишневої попелиці. У варіанті без обприскування цей показник становив від 0,8 до 1,4 бала.

Слід зазначити, що у всі роки досліджень за обліків у липні — серпні в обох варіантах досліду в насадженнях черешні колоній фітофага не відмічено взагалі. У цей період молоді листки (12—14 шт. на одному пагоні) були вже пошкоджені шкідником, а попелиці мігрували на проміжні рослини (підмаренник).

Отже, сорти черешні майже в однаковій мірі пошкоджувалися шкідником як за використання інсектицидів (у весняний період здійснювали лише 1—2 обробки хімічними препаратами), так і без них. До того ж у насадженнях застосовували такі препарати, як Децис Профі, Фостран та Данадим, ефективність яких дуже низька проти шкідників черешні, зокрема попелиць.

Вишнева попелиця не проявила негативного впливу на кількість урожаю в обох варіантах. За даними співробітників відділу селекції та сортозведення протягом 2007—2010 рр. урожайність насаджень становила від 69,0 ц/га (сорт Талісман) до 161,2 ц/га (сорт Казка). У зв'язку із слабким цвітінням черешні у

2006 р. (підмерзання плодів бруньок) урожайність була незначною (від 8,8 ц/га у сортів Первенець, Удача, Славяночка до 37,7 ц/га — Оріон, Талісман, Казка, Анонс).

ВИСНОВКИ

Досліджувані сорти черешні неоднаково заселяються вишневою попелицею. У 2007—2009 рр. найінтенсивніше заселялися особинами шкідника сорти Талісман, Анонс та Славяночка (0,3—3,0 бала), у меншій мірі — Оріон, Удача і Первенець (у середньому 0,3—0,7 бала за використання препаратів і до 1,1 бала — без обробки).

Заселення пагонів вишневою попелицею залежить від наявності фітофага в насадженнях черешні.

Стойких проти заселення шкідником сортів черешні не виявлено.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розова Л.В. Біологічне обґрунтування системи захисту черешні від вишневої мухи (*Rhagoletis cerasi* L.) в умовах півдня України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 16.00.10. «Ентомологія» / Л.В. Розова. — К., 2005. — 19 с.
2. Розова Л.В. Розанна листокрутка. Особливості розвитку на черешні в умовах Степу / Л.В. Розова // Захист рослин. — 2002. — № 12. — С. 10.
3. Розова Л.В. Особливості розвитку каліфорнійської щитівки на черешні в умовах степової зони України / Л.В. Розова // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. — 2002. — № 3. Сер. «Ентомологія та фітопатологія». — С. 167—169.
4. Васильєв В.П. Вредители плодовых культур / В.П. Васильєв, И.З. Лившиц. — М., Госсельхозиздат, 1958. — 392 с.

5. Вредители и болезни плодово-ягодных культур: справочник / АН УССР; под общ. ред. П.П. Савковского. — 2-е, доп. и перераб. изд. — К.: Наукова думка, 1965. — С. 157.

6. Лившиц И.З. Борьба с вредителями и болезнями плодовых насаждений в Крыму / И.З. Лившиц, Н.И. Петрушова, С.М. Галетенко. — Симферополь: Крымиздат, 1955. — С. 31—32.

7. Довідник по захисту садів від шкідників і хвороб / за ред. О.С. Матвієвського. — К.: Урожай, 1990. — С. 47—53.

8. Методы выявления и учета вредителей сельскохозяйственных культур для прогнозирования их размножения: методическая разработка [сост. В.С. Шелестова]. — К., 1982. — 74 с.

9. Облік шкідників і хвороб сільськогосподарських культур / за ред. В.П. Омелюти. — К.: Урожай, 1986. — 293 с.

Л.В. Розова

Оценка устойчивости сортов черешни против вишневой тли (*Myzus cerasi* F.)

Приведены результаты оценки устойчивости против вишневой тли четырех сортов черешни, внесенных в Государственный реестр сортов растений, пригодных для распространения в Украине, и трех перспективных сортов насаждения, сорты черешни, вишневая тля

L.V. Rozova

Resistance of sweet cherry varieties against black cherry aphid (*Myzus cerasi* F.)

The article presents the results of resistance estimation of four sweet cherry varieties entered the State Register of Plant Varieties Suitable for Dissemination in Ukraine, and three prospective ones against black cherry aphid.

orchards, sweet cherry varieties, black cherry aphid

УДК 632.51:528.926

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ГУМАЮ

Використання ГІС-технології для визначення можливості подальшого розповсюдження карантинного бур'яну сорго алепського в Україні

На основі результатів еколого-географічного аналізу з використанням ГІС-технології надано оцінку можливості подальшого розповсюдження карантинного бур'яну сорго алепського (*Sorghum halepense* L. на території України.

сорго алепське, карантин, еколого-географічний аналіз, ГІС-технологія

Вступ. Найбільш шкідливим на півдні Одеської області є карантин-

**Ю.Е. КЛЕЧКОВСЬКИЙ,
Н.Т. МОГИЛЮК,
Г.Ф. ЧЕБАНОВСЬКА**

Дослідна станція карантину винограду і плодів культур ІЗР НААН

ний бур'ян — сорго алепське, який згідно з діючим на території України «Переліком шкідників, хвороб рослин та бур'янів, що мають ка-

рантинне значення» відносять до Списку А-2 «Карантинні організми, обмежено поширені в Україні». Сучасний ареал бур'яну на планеті займає територію від 55° північної до 45° південної широти [1]. На території України рослина була завезена в 30-х роках ХХ ст. з неочищеним насінним матеріалом. В 50—90-х роках вид був розповсюджений в Одеській області, АР Крим та у м. Києві [2]. За даними Укрголовдержкарантину станом на 1 січня